

Waar Shakespeare Hamlet situeerde ...

In 1979, dit jaar precies 40 jaar geleden werd in Kopenhagen een bescheiden start gemaakt met een toernooi wat Deense schaakspelers de mogelijkheid moest geven internationale ervaring op te doen en mogelijkheden tot het spelen voor titel-resultaten te krijgen. Het evenement zou de jaren daarna sterk groeien en een belangrijke plaats op de internationale kalender innemen. De Deense krant "Politiken" is vele jaren de sponsor van deze "Politiken cup" geweest wat ongetwijfeld te maken heeft gehad met de spanningen van Svend Novrup, de overmoedbare schaakredacteur van de krant.

Ge-enthousiasmeerd door de positieve verhalen van toernooi spelers als Herman Grooten en Cesar Becx heb ik in 1988 deelgenomen aan de "Politiken cup", gehouden in het stadsdeel Bronshoi in Kopenhagen. Met de stellige bedoeling om eindelijk eens vaart te maken met het behalen van de internationale meestertitel, maar daar speelde ik destijds nog gewoon te wisselvallig voor. Vele malen ben ik in de jaren 80 en 90 nog teruggekeerd naar Denemarken maar door toevallige omstandigheden heb ik dit bewuste toernooi nooit meer gespeeld. Wat recenter hebben ondergetekende en reguliere reisgenoten naar buitenlandse toernooien het Xtracon opnieuw op de verlanglijst gezet. Met ingang van 2016 heeft de sponsor "Politiken" na vele jaren trouwe dienst het stokje overgegeven aan een IT bedrijf wat is opgericht door een schaker. Het toernooi is ook geografisch in noordelijke richting verschoven, en wordt tegenwoordig in Helsingör gespeeld.

Ik kan u nu wel vertellen dat de nieuwe huisvesting van bijzondere kwaliteit is. Het conferentie centrum "Konventum" ligt op ca. 2 ½ kilometer van het centrum van Helsingör in een bosrijke omgeving (die uitnodigt tot lange wandelingen) in de directe nabijheid van de Sont. Er waren fanatieke schakers die s'morgens naar de kust wandelden om een frisse duik te nemen. Keurige kamers voor de gasten en uitstekend eten, niet goedkoop maar de investering zeker waard.

Op een kilometer of twee van het Konventum, vlak voor het bereiken van het stadscentrum ligt het kasteel Kronborg. Dat heb ik in 1996 al eens bezocht als uitstapje tijdens een toernooi in Taastrup (Kopenhagen). In dat kasteel leefde de krijgslustige koning Frederik II maar in west Europa is het ook bekend omdat William Shakespeare er zijn bekende werk "Hamlet" situeerde. Niet voor niets is het kasteel een grote toeristische trekpleister waar nog steeds met regelmaat uitvoeringen van "Hamlet" worden opgevoerd. Na meer dan twintig jaar was het interessant om er weer eens rond te kijken, en me te verbazen hoe zeer de ontvangst van de bezoekers is veranderd. Er worden nu lopend voorstellingen gegeven, niet alleen om het hofleven te illustreren, maar ook van scènes uit "Hamlet". Bij het betreden van het binnenplein was er net een zwaardgevecht gestart...

En dan natuurlijk het toernooi zelf. Met ca. 370 deelnemers en een groot aantal grootmeesters zoals gezegd een belangrijk evenement op de schaakkalender. Zelf was ik niet onder de eerste vijftig spelers geplaatst, dat geeft wel enige indicatie dat het een zware klus zou worden. Daar kwam nog bij dat het me zwaar viel om tijdens het toernooi de benodigde concentratie vast te houden. Wat zich vooral uitte in problemen met de zwarte stukken, ik zou er uiteindelijk niet in slagen ook maar één partij met zwart te winnen. Met de witte stukken ging het een stuk beter maar dat had wellicht ook te maken met wat geringere tegenstand, en het feit dat ik aanvalsstellingen op het bord kreeg. Een voorbeeld :

Welling,G. (2310) - Larsen,Ulrik (2039)

Xtracon Chess Open Helsingör DEN (3.44), 21.07.2019 [GW]

1.e4 d6 2.♘c3 ♘f6 3.f4 g6

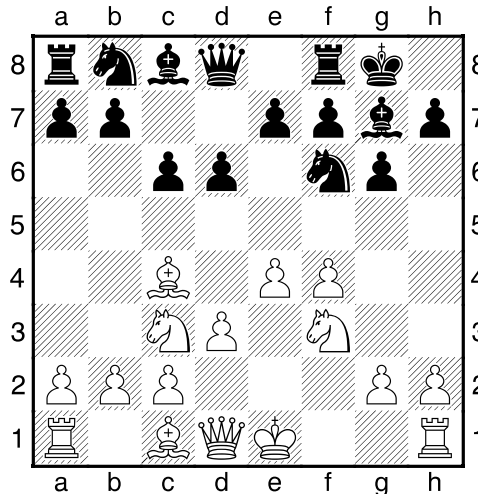
Logisch, maar zwart beschikt over alternatieven als 3...d5!? 4.e5 d4 5.exf6 dxc3 6.fxg7 cxd2+ 7.♙xd2 ♙xg7 , Palac-Malaniuk, Amantea 1992 8.c3 ; of 3...c5 4.♗f3 ♗c6 5.♙b5 met overgang naar een aftakking van het Siciliaans met f4..

4.♗f3 ♙g7 5.♙c4!?

Om de partij een eigen gezicht te geven, na 5.d4 zouden we op hoofdvarianten aansturen

5...0-0

Ook mogelijk is 5...♗xe4 6.♙xf7+ (dan wel 6.♗xe4 d5 7.♙d3 dxe4 8.♙xe4) 6...♗xf7 7.♗xe4 6.d3 c6

7.♙b3

7.0-0 ♗a6 (het door mij "gevreesde" 7...d5 is niets voor zwart na 8.♙b3 dxe4 9.dxe4 ♗xd1 10.♙xd1) 8.♗e1 (8.♙xa6 ♗b6+ 9.♗h1 ♗xa6 10.♗e1) 8...b5 9.♙b3 ♗c5 10.f5!? Bangiev-Brettschneider, Deutschland OLNO 1996 bijv. 10...gxf5 (10...a5 11.fxg6 hxg6 12.♗h4 Bangiev, 12...a4? 13.♗g5+-) 11.♗h4

7...♗a6!? 8.a3

De consequentie van wits vorige zet maar ook 8.0-0 ♗c5 9.♗e1 a5 10.e5!? was speelbaar

8...♗c5 9.♙a2 ♙e6?!

Zwart wil graag van wits loper op b3 af maar dat kost tijd en ruimte, in aanmerking komt 9...♗b6

10.♙xe6 ♗xe6 11.0-0

Ofwel direct 11.f5

11...♗b6+ 12.♗h1 ♗a5?! 13.♙d2 ♗c7?!

Wellicht in verband met 13...♗h5 14.♗e2 maar de dame loopt geen gevaar.

14.f5→ ♗c5 15.♗e1 d5?

Misschien 15...a5, nu krijgt wits aanval orkaankracht

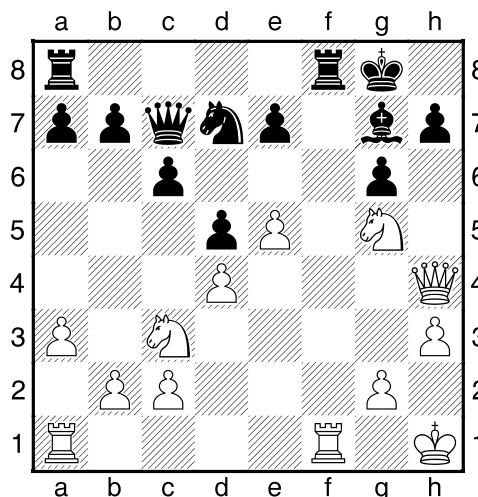
16.e5 ♗g4 17.d4 ♗d7 18.h3 ♗h6 19.♙xh6! ♙xh6 20.♗h4 ♙g7

Ook 20...♗g7 21.♗xe7; respectievelijk 20...♙e3 21.♙ae1 lopen niet goed af

21.fxg6 fxg6

21...hxg6 22.♗g5

22.♗g5

22...♞xf1+

Wits bedoeling was 22...h5 23.♘e6 ♞xf1+ 24.♞xf1 ♚c8 25.♘xg7 ♔xg7 26.♚xe7+

23.♞xf1 ♘f8

23...h6 24.♘e6 en wint maar nu staat alles een moment verkeerd

24.♞xf8+! 1-0

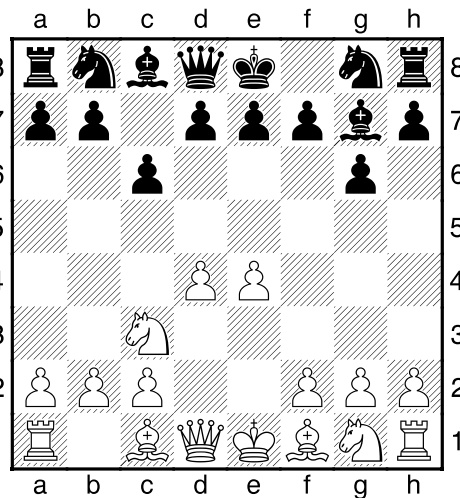
De foto op de toernooisite is genomen in de slotfase van mijn partij tegen de Noor Fossan in de 7e ronde , en aan de zorgelijke blik is te herleiden dat ik het me de winstvoering niet bepaald makkelijk heb gemaakt. Het zou echter goed aflopen..

Moe,Mogens (2152) - Welling,Gerard (2310) [B06]

Xtracon Chess Open Helsingor DEN (10.41), 28.07.2019 [GW]

1.e4 g6 2.d4 ♗g7 3.♘c3 c6

In het toernooi had ik moeite met de zwarte stukken, hoewel het experimentele Scandinavisch uit de 8e ronde tegen de Noorse grootmeester Salomon een groot succes was en mijn spel in die partij tot een verdiende overwinning had moeten leiden. Hij ontsnapte door mijn slordigheid met remise. Dit was de laatste kans met zwart en dus een nieuwe poging het spel uit balans te brengen.

4.h3!?

Meestal wordt hier gespeeld : 4.f4 d5 5.e5 en dan in blokkade stijl 5..h5 (of dynamischer 5...♘h6 6.♘f3 f6) ; respectievelijk 4.♘f3 d5 5.h3 – zie ook de opmerking bij wits 5e zet]

4...d5 5.e5

Eerlijk gezegd had ik hier 5.♘f3 verwacht en dan bijvoorbeeld dxe4 6.♘xe4 ♗f5 7.♘g3 ♗e6 zoals in A.Tari-G.Welling, Oslo 2016

5...f6 6.exf6?!

In combinatie met de voorgaande zet had ik eerder 6.f4!? ♘h6 7.g4 0-0; dan wel 6.♘f3 ♘h6 7.♗f4 ♘f7 verwacht. Hiermee wordt zwart niets in de weg gelegd.

6...♘xf6

6...exf6 placht ik zonder uitzondering in dit soort stellingen te spelen met het oog op de structuur maar dan staat wit wellicht weer wat makkelijker.

7.♗g5

In aanmerking komt 7.♘f3

7...♘bd7 8.♚d2 b5!? 9.♗d3 e5↑

Na slordig openings spel van wit heeft zwart het initiatief reeds stevig in handen

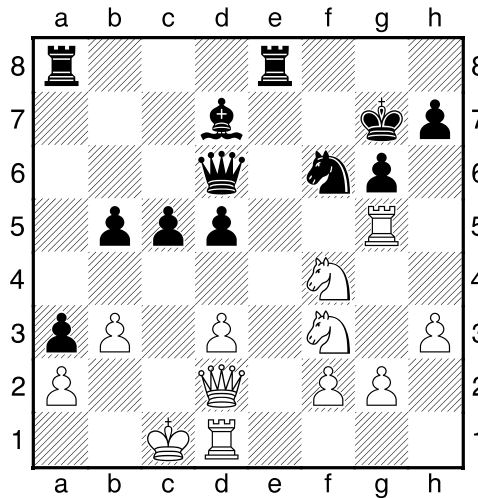
10.dxe5 ♘xe5 11.0-0-0 0-0 12.♗h6 ♘xd3+

Pas bij analyse werd me duidelijk dat 12...b4 misschien nog wel sterker is, bijv. 13.♖a4 ♗xd3+ 14.cxd3 ♕xh6 15.♖xh6 ♖a5 16.b3 ♕d7 17.♗f3 c5-+ , het is de vraag hoe wit zich beter kan verdedigen

13.cxd3 a5

Op zich niet onlogisch, maar traag, achteraf is 13...♕xh6 14.♖xh6 ♖a5 15.♗b1 d4 16.♗ce2 ♕e6 17.b3 ♕d5 18.f3 c5→ een krachtiger voortzetting

14.♗f3 a4 15.♗e2 c5 16.♕xg7 ♗xg7 17.♗f4 ♖d6 18.♖he1 a3 19.b3 ♕d7 20.♖e5!? ♖fe8 21.♖g5

Wit speelt avontuurlijk omdat hij anders sowieso in de problemen is, maar de stelling is verre van triviaal. Ik dacht hier bijna drie kwartier (!) na en koos voor de scherpste voortzetting die een stukoffer impliceert.

21...c4!?

Rustiger voortzettingen die een zeker voordeel vasthouden zijn 21...d4; of 21...♖e7

22.dxc4 bxc4 23.♗xd5

Een alternatief is 23.♖xd5 ♗xd5 24.♗xd5 (24.♖xd5 ♖xf4+) maar dan beschikt zwart over een spectaculair en winnend offer met 24...cxb3!! 25.♖d4+ ♗g8 26.♗f6+ ♖xf6 27.♖xf6 ♖ac8+ 28.♗d2 (28.♗b1 ♕f5+) 28...♖c6!! en wit kan zich niet meer verdedigen : 29.♖xc6

a) 29.♖f4 ♖c2+ 30.♗d3 ♕b5+ 31.♗d4 ♖c4+ 32.♗d5 ♖xf4;

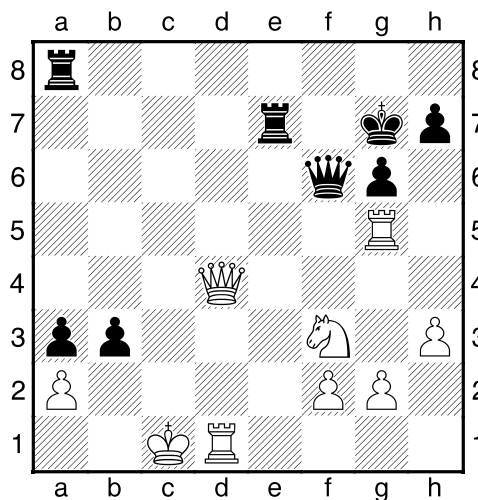
b) 29.♖h4 ♖c2+ 30.♗d3 ♕b5+ 31.♗d4 ♖c4+;

c) 29.♖g5 ♖d6+ 30.♗c3 ♖c8+ 31.♗b4 (31.♗xb3 ♖b6+ 32.♗xa3 ♖c3#) 31...♖b8+ 32.♗a5 (32.♗xa3 bxa2!) 32...♖xd1-+; 29...♕xc6-+]

23...cxb3 24.♗xf6 ♖xf6!?

Dat was zwarts bedoeling maar achteraf lijkt het eenvoudige 24...♖xd2+! 25.♖xd2 ♗xf6 26.♖xd7 bxa2-+ zeker zo sterk

25.♖xd7+ ♖e7 26.♖d4

Dat was de kritieke stelling tijdens de vooruitberekeningen, en de vraag is of wit een stuk voorblijft dan wel of de pionnen genoeg gewicht in de schaal leggen. Ik heb niet alles gezien maar mijn inschattig was correct ! Zwart staat beter.

26...bxa2

Voor de hand liggend maar zwart beschikt ook over een probleemzet : 26...♖d8!! 27.♖xf6+ (27.♖xd8 ♖b2#) 27...♗xf6 28.♖xd8 (28.axb3 ♖c7+ 29.♗b1 ♖xd1+ 30.♗a2 ♖f1) 28...bxa2-+

27.♔d2!

Stalen zenuwen van de Noorse veteraan. Na dameruil is wit eraan : 27.♖xf6+ ♕xf6 28.♕c2 (28.♕d2 ♖d8+ 29.♕c2 ♖xd1-+) 28...♖e2+ (28...♖b8 29.♖a1 ♖e2+ 30.♕d3 ♖b1-+) 29.♕d3 ♖d8+ 30.♕xe2 ♖xd1 31.♕xd1 a1 ♖+--+

27...♖b8

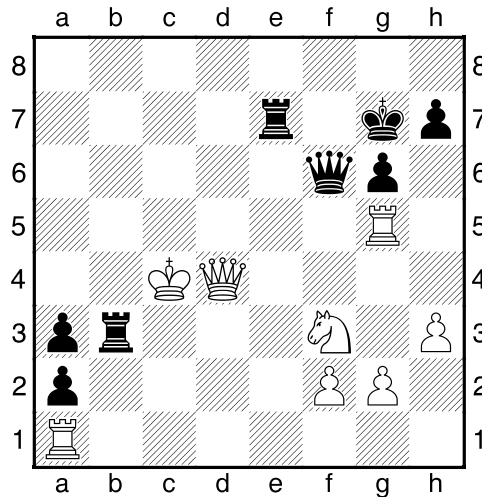
Ook hier het probleem motief, 27...♖d8! 28.♖xd8 ♖b2+ 29.♕d3 ♖b3+ 30.♕d2 ♖xd1+ 31.♕xd1 a1 ♖+--+ 32.♕c2 ♖b2+ 33.♕d3 ♖b3+ 34.♕d2 ♖b4+ 35.♕d3 a2 36.♖a5 a1 ♖ 37.♖xa1 ♖b5+ 38.♕c2 ♖d7# Ik geef eerlijk toe dat ik er niet naar gekeken heb.

28.♖a1

Nu moet wit ruilen, 28.♖xf6+! ♕xf6 29.♖a1 ♖b2+ 30.♕c3 ♖ee2 31.♖d5 ♖ec2+ 32.♕d3 ♖xf2#

Ondanks behoud van zijn stuk blijft wit in verliesgevaar. Na de tekstzet zou de partij echter voorbij moeten zijn.

28...♖b2+ 29.♕d3 ♖b3+ 30.♕c4

30.♕c2 ♖xf3-+

30...♖e4!

De beslissende combinatie

31.♖xe4 ♖c3+ 32.♕d5 ♖a5+ 33.♕d4

Zwart wint na 33.♕c4 ♖b4+ 34.♕d5 ♖b7+ 35.♕e5 ♖b8+ 36.♕d5 (36.♕e6 ♖b6+ 37.♕d5 ♖d6+ 38.♕c4 ♖b4+)

36...♖b5+ 37.♕d4 ♖b4+ 38.♕d3 ♖xe4 39.♕xe4 ♖b1+

33...♖c3+

De vereiste rekeninspanning in de voorgaande zetten had zijn sporen nagelaten. Voor de 30e zet had ik nog zes minuten over en investeerde er drie om het mat uit te rekenen. Ik zag meerdere varianten die mat of beslissend materiaalverlies afdwingen en deed onder druk van de klok een keuze. Zwart wint door 33...♖b6+ 34.♕e5 ♖b8+ 35.♕d5 ♖b5+ 36.♕d4 ♖b4+; dan wel 33...♖a7+ 34.♕c4 (34.♕d5 ♖b7+ 35.♕e5 ♖b8+ 36.♕d5 ♖b5+ 37.♕d4 ♖b4+) 34...♖a4+ 35.♕d5 ♖b5+ 36.♕d6 ♖b8+ 37.♕d7 ♖a7+ 38.♕d6 ♖b6+ 39.♕d5 ♖a8+ 40.♕e5 ♖b8+ 41.♕d5 ♖b5+ 42.♕d4 ♖b4+

34.♕d5 ♖b5+??

34...♖a5+--+ is nog altijd eenvoudig gewonnen (zie de voorgaande varianten) maar ik maakte de noodlottige keuze..

35.♕d6 ♖f6+ 36.♕d7 ♖f7+ 37.♕c8!

Natuurlijk is het voorbij na 37.♕d6 ♖b6+ 38.♕c5 ♖c7+; of 37.♕d8 ♖b8# maar nu ontstaat een wondelijke en voor mij noodlottige situatie want alle kritieke velden zijn gedekt en bizar genoeg zit er geen mat in voor zwart.

37...♖f8+ 38.♕d7 ♖f7+ 39.♕c8 ½-½

Dat was een teleurstellend slot aan het toernooi, zeker na een grote creatieve inspanning. De oude Fide meester aan de overkant van het bord verdient echter ook een compliment voor zijn onverzettelijkheid onder deze barre schaaktechnische omstandigheden. Dit resulteerde uiteindelijk in een score van 6 uit 10 en dat was door de laatste partij net te weinig om de mathematisch verwachte score (6,2) te bereiken. Bij winst was ik er iets overheen gegaan en dat had een moeizaam verlopen toernooi iets meer kleur gegeven.

Gerard Welling